

* نام کتاب: مقدمه‌ای بر آسیب‌شناسی مسایل اجتماعی در ایران

* مؤلف / مترجم: الهام میری آشتیانی

* ناشر: فرهنگ گفتمان

* نوبت و محل چاپ: تهران، اول

* سال نشر: ۱۳۸۲

۴- مقدمه‌ای بر آسیب‌شناسی مسایل اجتماعی در ایران

این اثر می‌تواند به عنوان اثری مرجع در درس بررسی مسایل اجتماعی ایران، جامعه‌شناسی انحرافات و در درس سمینار بررسی مسایل و آسیب‌های اجتماعی نیز به عنوان یکی از منابع اصلی مورد استفاده قرار گیرد. هم‌چنین این اثر به تناسب برخی از موضوعات مطرح شده با درس تخصصی جامعه‌شناسی، جامعه‌شناسی تغییرات اجتماعی، جامعه‌شناسی جهان سوم ارتباط پیدا می‌کند. از جمله آثار مشابه می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- جامعه‌شناسی مسایل اجتماعی معاصر در ایران سعید معیدفر

- نگرش نو در تحلیل مسایل اجتماعی دانیلین لوزیک ترجمه معیدفر

- آسیب‌شناسی اجتماعی هدایت...ستوده

- بررسی مسایل اجتماعی تقی آزاد مکی و مهری بهار

تفاوت این کتاب با منابع دیگر در این است که بیشتر به مفهوم بحران پرداخته و برآمار و اطلاعات کمی تکیه شده است تا بحث و تحلیل نظری.

الف) بررسی شکلی

متن اصلی کتاب روان و رسا است و پیچیدگی خاصی ندارد؛ اما مقدمه با نثری پیچیده و ادبیات خاصی تدوین شده است. در مورد قواعد و ویرایش، کاستی‌هایی در کتاب به چشم می‌خورد که این کاستی‌ها در بخش مقدمه بیشتر است. غلط‌های حروف‌نگاری نیز زیاد به چشم می‌خورد که نیاز به اصلاح دارد. از لحاظ حروف‌نگاری تناسب تیرها، متن و زیرنویسی رعایت شده است. از لحاظ صفحه‌آرایی، تعیین حاشیه‌ها، جداسازی متن از زیرنویسی به خوبی انجام شده است، اما بهتر بود سرفصل‌ها به گونه‌ای تنظیم می‌شد که عنوان فصل در سمت راست و شماره صفحه سمت چپ (البته با قلمی بزرگتر) قرار گیرد.

ب) بررسی محتوایی

کیفیت کاربرد اصطلاح‌های تخصصی خوب است. در متن اصلی کوشش شده است که ابتدا اصطلاح‌ها و مفاهیم تخصصی مشترک مورد استفاده در کتاب با اتکا بر منابع مختلف تعریف شود و معادل انگلیسی آنها ذکر شود (ص ۴۶-۴۰) اما در مواردی نیز اصطلاح‌های توضیح داده نشده، مشاهده می‌شود. مثل: «بحران هویت»، «جمعیت بالقوه فعال» (ص ۸۸)، «تولید معیشتی مدرن» و...

بیشتر از ابزارهایی مانند آمار (در قالب جداول و...) و نیز از نمودار برای تفهیم مطالب استفاده شده است. در انتهای کتاب چند صفحه به نتیجه‌گیری اختصاص یافته است؛ اما در هر فصل جداگانه از مقدمه، جمع‌بندی و نتیجه‌گیری و... استفاده نشده است. این اثر به طور خاص نیازهای سرفصل‌هیچ‌یک از دروس پیش‌گفته را برآورده نمی‌سازد، اما برخی اطلاعات آماری و تحلیل‌ها و

نتیجه‌گیری‌های مرتبط با آنها را فراهم می‌سازد که می‌تواند برای کمک به تدریس اساتید یا پژوهش‌های دانشجویان باشد. میان فصول کتاب و مفاهیم و مطالب به کار رفته در آنها، با عنوان اثر، بیشترین عدم تناسب مشاهده می‌شود؛ زیرا کتاب تحت عنوان «مقدمه‌ای بر آسیب‌شناسی مسایل اجتماعی در ایران» نام‌گذاری شده است، در حالی که در بحران‌ها و راهکارهای مرتبط با آنها، مطالب به طور اجمالی و بیشتر به گونه جمع‌بندی گفته‌ها و نوشته‌های پیشین در این زمینه مطرح شده‌اند. کتاب برای اهداف آموزشی و تدریس نوشته نشده است لیکن ارائه فشرده (والبته بیشتر مروری) برخی مسایل و مشکلات اجتماعی مهم جامعه ایران در قالب بحران‌های اجتماعی - فرهنگی، عدل و پیامدهای آنها، برای خوانندگانی که نگاهی سریع و اجمالی را در این خصوص طلب می‌کنند، جالب توجه و حائز اهمیت است.

بینش فکری به کار رفته در کتاب بیشتر در قالب نظریه‌ها و رویکردهای پست مدرن، جهانی‌شدن و نظریه ساختاری و سیستمی نسبت به بحران اجتماعی است. از لحاظ محتوایی با توجه به نبود مبانی نظری و عدم اشراف بر فرهنگ و تاریخ ایران، اثر صرفاً جنبه‌ای کمک‌درسی و یا حداکثر منبعی برای بهره‌برداری اساتید به منظور تحلیل مسایل اجتماعی ایران است. در واقع هم از نظر کمبود غنای نظری و فرهنگی و هم از نظر رویکرد عینی‌گرا یا ساختارگرا به مسایل اجتماعی این اثر به طور مستقل نمی‌تواند: منبع خوبی برای درس مسایل اجتماعی ایران باشد؛ اما از داده‌ها و اطلاعات آن می‌توان بهره‌برد و نسبت به مسایل اجتماعی اطلاعاتی را افزود.

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی